

Sygn. akt *XXVIII C 2005/24*

WYROK CZĘŚCIOWY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **25 kwietnia 2024 roku**

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia del. Michał Maj

Protokolant: sekretarz sądowy Julia Kraszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu **25 kwietnia 2024 roku** w Warszawie

sprawy z powództwa **G. K. i I. K.**

przeciwko **Syndykowi Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości z siedzibą w W.**

o ustalenie i zapłatę, ewentualnie o zapłatę

1. odmawia odrzucenia pozwu,
2. ustala, że umowa kredytu numer (...) z dnia 12 maja 2008 roku jest nieważna.

Sygn. akt *XXVIII C 2005/24*

UZASADNIENIE

Strona powodowa (dalej także jako: kredytobiorca, konsument) w ostatecznie sformułowanym żądaniu (k. 182 i nast.) wniosła o ustalenie nieważności umowy kredytu zawartej pomiędzy stronami.

Pozwany bank wniósł o oddalenie powództwa.

W dniu 20.07.2023 r. ogłoszono upadłość pozwanego banku, wobec czego postępowanie zostało zawieszona na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c., a do udziału w sprawie został wezwany syndyk masy upadłości pozwanego na podstawie art. 174 § 3 k.p.c. Następnie postępowanie zostało na podstawie art. 180 § 1 pkt 5 lit. b k.p.c. podjęte w zakresie powództwa o ustalenie (powództwo o ustalenie stanowi roszczenie procesowe a nie materialnoprawne i wobec tego nie stanowi ono „wierzytelności, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości” w rozumieniu art. 145 ust. 1 Prawa upadłościowego).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 12 maja 2008 r. została zawarta umowa kredytu nr (...), na podstawie której (...) S.A. w K. (poprzednik prawny pozwanego) udzielił stronie powodowej kredytu w kwocie 528.219,98 zł na okres 360 miesięcy. Kredyt był przeznaczony w wysokości 209.856,00 zł na dowolny cel konsumpcyjny, w wysokości 166.630,00 zł na spłatę kredytu hipotecznego w (...) S.A., umowa nr (...) z dnia 10 stycznia 2003 r. na rachunek nr (...), w wysokości 81.253,00 zł na spłatę kredytu w (...) S.A. umowa nr (...) z dnia 13 czerwca 2007 r. na rachunek (...), w wysokości 17.000,00 zł na spłatę kredytu w (...) S.A., umowa nr (...) z dnia 2 lutego 2006 r. na rachunek (...), w wysokości 7.516 zł na spłatę kredytu w (...) S.A. umowa z dnia 12 września 2006 r. na rachunek nr (...), w wysokości 17.745,00 zł na spłatę kredytu w (...) S.A., umowa z dnia 24 lipca 2007 r. nr (...) nr kredytu (...) na rachunek nr (...), w wysokości 5.282,20 zł na uiszczenie składki z tytułu ubezpieczenia od ryzyka utraty wartości nieruchomości, w wysokości 21.128,00 zł na uiszczenie składek ubezpieczeniowych, o których mowa w § 4 ust. 1 umowy, w wysokości 224,32 zł na uiszczenie kosztów związanych z ustanowieniem hipoteki zabezpieczającej spłatę kredytu, w wysokości 1.584,66 zł na uiszczenie

składki z tytułu pakietowego ubezpieczenia na wypadek odmowy ustanowienia hipoteki. Kredyt był oprocentowany według zmiennej stopy procentowej, stanowiącej sumę stawki DBCHF i stałej marży banku.

Kredyt był indeksowany kursem CHF (§ 1 ust. 1), a umowa przewidywała, że w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków będzie przeliczana do CHF według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów – obowiązującego w dniu uruchomienia środków (§ 9 ust. 2), a wysokość zobowiązania będzie ustalona jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kurem walut obcych” do CHF obowiązującego w dniu spłaty (§ 10 ust. 3), natomiast „Bankowa tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kurem walut, zwana Tabelą Kursów” była sporządzana przez merytoryczną komórkę Banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzenia tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP, tabela sporządzana była o godz. 16.00 każdego dnia roboczego i obowiązywała przez cały następny dzień roboczy (§ 6 ust. 1).

W dacie zawarcia powyższej umowy w pozwanym banku obowiązywał Regulamin produktu kredyt hipoteczny (...), zgodnie z którym w przypadku kredytu indeksowanego w walucie obcej, kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz obowiązującym w banku na podstawie obowiązującej tabeli kursów z dnia wpływu środków (§ 19 ust. 5).

Dowód: umowa – k. 27-32v, regulamin, k. 33-46

Zawarcie powyższej umowy zostało poprzedzone złożeniem przez stronę powodową zaakceptowanego przez bank wniosku o udzielenie kredytu w kwocie 500.000 zł, indeksowanego do waluty CHF. We wniosku wskazano, że powodowie są małżonkami oraz oboje posiadają wykształcenie średnie.

Ponadto strona powodowa podpisała „Oświadczenia kredytobiorcy o wyborze waluty obcej”, w którym m.in. wskazano, że w razie wzrostu kursu CHF/PLN o 14,17%, rata kredytu w kwocie 150.000 zł udzielonego na 15 lat wzrosnie z 1.109,66 PLN do 1.266,90 PLN. Strona powodowa oświadczyła, że została poinformowana, że powyższa informacja ma charakter wyłącznie przykładowy, z po zapoznaniu się występującym ryzykiem kursowym wnosi o udzielenie kredytu indeksowanego do waluty obcej.

Dowód: wniosek – k. 130-133v, oświadczenie – k. 135

Przed zawarciem umowy kredytu powodowie wynegocjowali z pozwanym bankiem obniżenie oprocentowania kredytu, stawki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego i brak opłaty za wcześniejszą spłatę kredytu.

Dowód: e-mail – k. 136

Od dnia 7 listopada 1995 r. pod adresem ul. (...), (...)-(...) J. jest zarejestrowana działalność gospodarcza G. K. z zakresu sprzedaży hurtowej i detalicznej samochodów osobowych i furgonetek.

Dowód: CEIDG – k. 150

Strona powodowa zna, rozumie i akceptuje skutki stwierdzenia nieważności umowy oraz nie zgadza się na utrzymanie w mocy zawartych w umowie niedozwolonych postanowień umownych.

Dowód: oświadczenie – k. 272-273

Celem kredytu było uzyskania środków na spłatę poprzednich kredytów, m.in. na dokończenie budowy domu J. przy ul. (...) przeznaczonego na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych kredytobiorców. Pod adresem nieruchomości powódka zarejestrowała w 2009 r. swoją działalność gospodarczą – hotel dla psów w N.. Nieruchomość ta nie była wynajmowana ani wykorzystywana do prowadzenia działalności gospodarczej. Postanowienia umowy kredytu dotyczące powiązania z kursem waluty obcej i sposobu przeliczeń kursowych nie zostały indywidualnie

uzgodnione przez strony. Przed zawarciem umowy przedstawiciel banku nie udzielił informacji, jak sposób bank ustala wysokość kursów walut obcych i spreadu, jak ryzyko kursowe związane z kredytem przekłada się na wysokość rat i zadłużenia kredytobiorców, nie przedstawił historycznego wykresu kursu CHF/PLN. W czasie zawierania umowy kredytobiorcy nie mieli dochodów ani oszczędności w CHF. Kredytobiorcy są małżonkami w ustroju rozdzielności majątkowej. Kredytobiorcy zorientowali się, że umowa zawiera niedozwolone postanowienia umowne w 2019/2020 r. Kredytobiorcy znają, rozumieją i akceptują skutki stwierdzenia nieważności umowy oraz nie zgadzają się na utrzymanie w mocy zawartych w umowie niedozwolonych postanowień umownych.

Dowód: przesłuchanie stron – k. 248-249.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły wymienione dokumenty, których treść ani autentyczność nie była kwestionowana przez strony, oraz zeznania strony powodowej, które były spójne, logiczne, konsekwentne i pobawione sprzeczności oraz znajdowały potwierdzenie w pozostałych dowodach. Powyższe dowody były wystarczające dla oceny stanowisk i żądań stron, a pozostałe dowody nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Dowód z opinii biegłego został pominięty, ponieważ rozpoznanie sprawy nie wymagało wiadomości specjalnych (art. 278 § 1 k.p.c.).

Sąd pominął dowód z zeznań świadka R. D. gdyż świadek ten nie brał udziału w procesie kredytowym dotyczącym umowy, której dotyczy niniejsza sprawa, a zatem nie był w stanie przedstawić faktów dotyczących okoliczności zawarcia tej umowy, natomiast ogólne informacje dotyczące zawierania podobnych umów oraz funkcjonowania pozwanego banku nie miały istotnego znaczenia dla sprawy.

Sąd pominął dowód z zeznań świadka M. M., ponieważ przesłuchanie świadka w określonym terminie okazało się niemożliwe z przyczyn leżących po stronie pozwanego. Mianowicie pozwany reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika nie podał aktualnego adresu zamieszkania lub pobytu świadka, przez co nie było możliwe skuteczne doręczenie świadkowi przesyłki z wezwaniem na termin rozprawy. Pozwany nie podał także aktualnego numeru telefonu i adres e-mail świadka, co nie pozwalało na wezwanie świadka na rozprawę zdalną, a także wykluczało jakąkolwiek formę komunikacji ze świadkiem. Ponadto pomimo wystosowania do pełnomocnika pozwanego stosownego wezwania nie dołożył starań, by świadek stawił się na rozprawie, w tym nie zawiadomił świadka o obowiązku, czasie i miejscu stawiennictwa. W konsekwencji pozwany nie dopełnił obowiązków ciążących na nim z mocy art. 235¹ k.p.c. i art. 242¹ k.p.c. Natomiast odroczenie rozprawy i skierowanie do świadka ponownego wezwania pod ten sam adres, na który poprzednie doręczenie było nieskuteczne byłoby niecelowe i nie dawałoby realnej perspektywy na doręczenie tego wezwania świadkowi. Także stosowanie środków przymusu nie znajdowałoby uzasadnienia, ponieważ brak jest podstaw do przyjęcia, że dotychczasowa przesyłka z wezwaniem została skierowana pod aktualne miejsce pobytu świadka (pozwany w żaden sposób nie uprawdopodobnił tej okoliczności), a ponadto skoro doręczenie przesyłki z wezwaniem na rozprawę było nieskuteczne, to nieskuteczne byłoby również doręczenie przesyłki z odpisem postanowienia o ukaraniu świadka grzywną. Ponadto brak jest podstaw prawnych do ustalenia przez Sąd danych adresowych świadka w systemie PESEL-SAD, który służy wyłącznie do weryfikacji danych stron (art. 208¹ k.p.c., art. 505(34) § 1 k.p.c.), a zatem wykorzystywanie go do innych celów niż przewidziane przez obowiązujące przepisy byłoby niedopuszczalne (w szczególności podstawą do dokonywania ustaleń w tym zakresie nie jest art. 175db u.s.p.) i skutkowałoby naruszeniem krajowych i unijnych przepisów o ochronie danych osobowych, a oceny tej nie zmienia okoliczność faktycznego występowania odmiennej praktyki. Ponadto brzmienie art. 235¹ k.p.c. (poprzednio art. 258 k.p.c.) nie pozostawia wątpliwości, że ustalenie danych adresowych świadka stanowi obowiązek strony a nie Sądu, a zarazem brak jest przepisów nakładających na Sąd obowiązek ustalania adresów świadków, których przesłuchania domagają się strony. Jak słusznie wskazuje się w orzecznictwie, na Sądzie nie ciąży obowiązek poszukiwania świadków¹ i brak jest jakichkolwiek podstaw, by obowiązkiem poszukiwania i ustalania tego rodzaju danych obarczać Sąd - Sąd nie ma obowiązku poszukiwać za stronę danych umożliwiających wezwanie świadka.² W świetle powyższych okoliczności pominięcie dowodu z zeznań świadka było uzasadnione z przyczyn wskazanych w art. 235² § 1 pkt 4, 5 i 6 k.p.c.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne.

Wniosek o odrzucenie pozwu.

Sąd nie uwzględnił wniosku pozwanego o odrzucenie pozwu z uwagi na brak wystąpienia którejkolwiek z przesłanek, o których mowa w art. 199 § 1 k.p.c. W szczególności zaś brak jest podstaw do uznania, że między stronami toczy się inne postępowanie o to samo roszczenie. Pozwany nie wykazał, aby postępowanie takie się toczyło. Nie sposób zarazem uznać, aby ewentualne postępowanie w przedmiocie zgłoszenia wierzytelności powodów w postępowaniu upadłościowym było tożsame przedmiotowo z niniejszym postępowaniem, w tym zwłaszcza w zakresie powództwa o ustalenie nieważności umowy.

Status konsumenta.

Dowody przeprowadzone w sprawie nie budzą wątpliwości co do tego, że umowa kredytu wiąże się z działalnością gospodarczą pozwanego, a zarazem brak jest takiego związku w przypadku kredytobiorcy, a zatem należy go uznać za konsumenta (art. 22¹ k.c.).

Oceny tej nie neguje fakt zarejestrowania działalności gospodarczej pod adresem nieruchomości sfinansowanej za środki pochodzące z kredytu, ponieważ rejestracja ta miała charakter wyłącznie ewidencyjny, gdyż w nieruchomości tej nigdy faktycznie nie była prowadzona działalność gospodarcza.

Indywidualne uzgodnienia.

Ciężar dowodu, że postanowienia umowy wprowadzające powiązanie kredytu z kursem CHF i określające sposób przeliczeń kursowych zostały indywidualnie uzgodnione, spoczywał na banku (art. 385¹ § 4 k.c.), który temu ciężarowi nie sprostował - nie można bowiem uznać „wyboru waluty” kredytu przez konsumenta za negocjacje, skoro sprowadza się to jedynie do zatwierdzenia jednej z kilku możliwości oferowanych przez bank, zaś sam sposób przeliczania kursów walut był ustalany jednostronnie przez bank. Natomiast postanowienia regulaminu z samej swojej istoty nie podlegały negocjacom. Fakt, że powodowie wynegocjowali z pozwanym bankiem obniżenie oprocentowania kredytu, stawki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego i brak opłaty za wcześniejszą spłatę kredytu nie świadczy o tym, że jakiegokolwiek inne postanowienia umowy podlegały negocjacom, w szczególności zaś nie zostało to udowodnione przez pozwanego..

Klauzula ryzyka kursowego.

Klauzula ryzyka kursowego (§ 1 ust. 1 umowy w zakresie wprowadzającym indeksację kredytu kursem CHF) określa główne świadczenie umowy kredytu, lecz nie została sformułowana w sposób jednoznaczny (art. 385¹ § 1 k.c.), ponieważ analiza treści umowy i okoliczności jej zawarcia nie pozwala na stwierdzenie, że kredytobiorca został należycie poinformowany o konsekwencjach ryzyka kursowego związanego z umową. Informacja ta powinna jednoznacznie wskazywać na to, że ryzyko kursowe jest nieograniczone i obejmować realne przykłady obrazujące charakter tego ryzyka i jego potencjalne skutki, w tym w szczególności historyczny wykres kursu CHF/PLN za okres co najmniej kilkunastu lat i symulację wpływu wzrostu tego kursu o co najmniej kilkadziesiąt procent na wysokość rat kredytu i zadłużenia kredytobiorcy liczone w PLN. Tymczasem informacje udzielone przez pozwanego bank tych wymogów nie spełniały. Wobec tego należało uznać, że klauzula ryzyka kursowego kształtuje prawa i obowiązki konsumenta sprzecznie z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (art. 385¹ § 1 k.c.), skoro pomimo nieuzyskania stosownych informacji konsument, który nie miał dochodów ani oszczędności w CHF, został obciążony nielimitowanym ryzykiem zmiany kursu tej waluty, przed którym nie był w stanie zabezpieczyć się w żaden sposób.

Umowa kredytu indeksowanego do waluty obcej nie może istnieć bez postanowienia przewidującego jej indeksację i wskazującego walutę tej indeksacji. A zatem nie ma w ogóle możliwości, aby „luka” powstała po tej klauzuli mogła zostać uzupełniona przepisem prawa krajowego. W rezultacie umowa kredytu po wyłączeniu z niej klauzuli ryzyka kursowego nie może dalej obowiązywać (w rozumieniu art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG), a zatem jest nieważna (art. 58 § 1 k.c.).

Klauzule przeliczeniowe.

Klauzule przeliczeniowe (§ 9 ust. 2 i § 10 ust. 3 umowy oraz § 19 ust. 5 regulaminu) nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c.), tj. prostym i zrozumiałym językiem (art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13/EWG), ponieważ ich treść nie pozwala na stwierdzenie, w jaki sposób pozwany bank ustala kurs CHF dla celu wykonania umowy kredytu, a także kształtują one prawa i obowiązki konsumenta sprzecznie z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (art. 385¹ § 1 k.c.). W oparciu o te postanowienia kredytobiorca został obciążony koniecznością pokrywania kosztów spreadu, pomimo że koszty te nie odpowiadały żadnej usłudze świadczonej przez bank na rzecz klienta, a w umowie brak jest jednoznacznej informacji o tym, że konsument ponosi takie koszty, jaka jest ich wysokość i z czego one wynikają. Ponadto klauzule przeliczeniowe dawały pozwanemu bankowi całkowitą swobodę w sposobie kształtowania wysokości kursu waluty obcej, ponieważ postanowienia umowy w żaden sposób nie precyzowały, w oparciu o jakie zasady kurs waluty obcej miał być ustalany przez bank, a zatem bank mógł ustalić ten kurs na dowolnym poziomie. W rezultacie bank w oparciu o klauzule przeliczeniowe uzyskał rzeczywistą możliwość dowolnego kształtowania wysokości świadczeń kredytobiorcy, co jest w oczywisty sposób sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta.

Sąd dokonał oceny, czy postanowienia umowne są niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), według stanu z chwili zawarcia umowy.³ Tym samym dla powyższej oceny nie miały żadnego znaczenia okoliczności takie jak sposób wykonywania umowy, wieloletnie wykonywanie umowy przez kredytobiorcę bez żadnych zastrzeżeń, faktyczny sposób ustalania wysokości kursów waluty obcej przez bank i ich relacja do innych kursów występujących na rynku, późniejsze zmiany regulaminu pozwanego banku, późniejsze zmiany stanu prawnego (w szczególności wejście w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw). Dla oceny abuzywności klauzul przeliczeniowych nie miało znaczenia, że wybór kredytu powiązanego z kursem waluty obcej pozwalał kredytobiorcy na skorzystanie z niższego oprocentowania (LIBOR CHF).

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., niedozwolone postanowienia umowne nie wiążą konsumenta, zatem brak jest podstaw do modyfikacji tych postanowień lub uznania, że nie wiążą one konsumenta jedynie w pewnym zakresie ani uzupełnienia powstałej po tych postanowieniach „luki” jakkolwiek treścią, w tym w szczególności przepisami prawa krajowego. Odmienne zapatrywanie byłoby sprzeczne z brzmieniem oraz celem przepisów art. 385¹ § 1 k.c. i art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG.⁴ Przede wszystkim zaś uzupełnienie umowy przepisem prawa krajowego nie może mieć miejsca w sytuacji, w której usunięcie z umowy nieuczciwego warunku prowadzi do jej nieważności, która jest akceptowana przez konsumenta,⁵ zaś w niniejszej sprawie kredytobiorca nie zgodził się na obowiązywanie umowy z nieuczciwymi warunkami ani na uzupełnienie jej treści przepisem prawa krajowego, natomiast wyraził zgodę na stwierdzenie nieważności umowy, będąc świadomym wynikających z tego konsekwencji. Co więcej, przepisem krajowym służącym uzupełnieniu treści umowy nie mógłby być art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 24.01.2009 r., ponieważ jest on przepisem prawa krajowego o charakterze ogólnym, który nie ma zastosowania konkretnie do umów zawieranych pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem⁶, a ponadto ma on zastosowanie tylko „jeżeli przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej” (art. 358 § 1 k.c.), a zatem nie dotyczy on zobowiązań wynikających z umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej, w której świadczenia zostały oznaczone w walucie polskiej, natomiast w walucie obcej jest wyrażane tylko saldo zadłużenia.

Klauzule przeliczeniowe określają świadczenia główne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., ponieważ nie tylko samo powiązanie kredytu z walutą obcą, ale również sposób dokonywania przeliczeń kursowych koniecznych do realizacji

takiej umowy określają samą istotę umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej. Uznanie tych klauzul za niedozwolone postanowienia umowne skutkuje nieważnością całej umowy kredytu⁷ (art. 58 § 1 k.c.), ponieważ skoro określają one sposób wykonania umowy kredytu, to bez nich nie jest wiadomo, jak ta umowa ma być wykonywana, a zatem umowa ta po wyłączeniu z niej klauzul przeliczeniowych nie może dalej obowiązywać (w rozumieniu art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG).

Bezwzględna nieważność umowy.

Brak jest podstaw do uznania umowy kredytu za bezwzględnie nieważną. Zawieranie umów kredytu powiązanych z walutą obcą (indeksowanych i denominowanych) jest i było dopuszczalne w świetle art. 353¹ k.c. i art. 69 ustawy Prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy. Treść umowy nie naruszała także zasady nominalizmu (art. 358 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 23.01.2009 r.), skoro kredytu udzielono w walucie polskiej, zaś CHF stanowił jedynie walutę indeksacji. Jak wyjaśniono wcześniej, postanowienia umowne obciążające kredytobiorcę nieograniczonym ryzykiem kursowym oraz dające bankowi całkowitą swobodę w kształtowaniu kursu waluty obcej stanowią niedozwolone postanowienia umowne (art. 385¹ § 1 k.c.), co wyłącza możliwość uznania ich za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.) lub sprzeczne z naturą stosunku prawnego kredytu indeksowanego do waluty obcej (art. 353¹ k.c.).⁸

Interes prawny.

Roszczenie o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy wynikającego z nieważności umowy zasługuje na uwzględnienie, ponieważ umowa kredytu jest nieważna, a strona powodowa posiada interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. Mianowicie okres kredytu wskazany w umowie jeszcze nie upłynął, zaś bank stoi na stanowisku, że umowa jest ważna, domaga się od kredytobiorcy zapłaty kolejnych rat kredytu i nie wyraża zgody na wykreślenie z księgi wieczystej hipoteki zabezpieczającej roszczenia banku wynikające z umowy. Wobec tego powództwo kredytobiorcy o zapłatę nie kończyłoby definitywnie sporu stron dotyczącego oceny, czy umowa jest ważna.⁹

1 vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 25.02.2016 r., I ACa 1036/15,

2 vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 28.11.2018 r., I ACa 270/18,

3 por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20.06.2018 r., III CZP 29/17,

4 por.:

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3.10.2019 r., C-290/18, D.,

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29.04.2021 r., C-19/20, (...),

5 por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8.09.2022 r., C-80/21 – C-82/21, (...), pkt 78,

6 por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8.09.2022 r., C-80/21 - C-82/21, (...), pkt 76,

7 por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11.12.2019 r., V CSK 382/18,

8 por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28.04.2022 r., III CZP 40/22,

9 por.:

- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17.03.2022 r., II CSKP 474/22,

- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10.05.2022 r., II CSKP 163/22,

- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18.05.2022 r., II CSKP 1030/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.05.2022 r., II CSKP 797/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.06.2022 r., II CSKP 701/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23.06.2022 r., II CSKP 616/22.